

HET OUDE HEERTJE,

□ □ DOOR JO SMITS □ □

HIJ kon niet zoo heel vlug meer loopen, het oude heertje. Had hij 't gekund, dan zou hij nu gedraafd hebben, alle menschen voorbij, die hem wilden groeten, alle huizen voorbij, waar menschen woonden; dan zou hij gauw den weg naar de weilanden zijn ingeslagen, die nu zoo stil waren in den winter.

Maar zijn beenen waren niet jong meer. En zoo liep hij niet veel gauwer dan anders; en niemand zag den storm, die er in hem woedde. Hij zette zijn stok driftig neer.

Het was ook niet te begrijpen. Let was verloofd. En Let was zijn eenige dochter. En al dien tijd had hij er niets van af geweten. Het was geweest of hij een klap in zijn gezicht kreeg, toen ze vanmorgen tegen hem ze:

„Zeg vader, je kent Henk Breukels toch wel?”

„Jawel”, zei hij, „waarom dan?”

Henk komt vanmiddag, vader. We zijn verloofd.”

Hij had het brood weer op 't bord gelegd. En hij had haar aangestaard, alsof hij niet begreep.

Toen was hij losgebarsten, als van ouds, wit van drift en zonder eenige zelfbeheersching.

„Die vent”, schreeuwde hij heesch. „Hoe haal je 't in je kop!”

Ze was opgestaan. „Ja, we zijn verloofd, we houden van elkaar”, zei ze. „Er valt niets op hem te zeggen.” En zonder meer was ze de kamer uitgegaan, rechtop en rustig.

En hij, hij piekerde nu maar steeds wat hij toch doen moest.

Die jongen had immers geen goed tractement. Hoe, in godsnaam, kon hij Let onderhouden. En hoe was die jonge man? Hij had hem nooit gemoogd, dien Henk, dat wist hij nu héél zeker.

Let verloofd! En hij dan.... hij zou dus alleen achterblijven. Want hij had niemand meer als Let wegging.

— „Goedenmorgen!” zei een vrouwtje.

't Oude heertje keek haar aan. „Goeden morgen!” zei zij.

't Was zijn oude waschvrouwtje.

En het viel hem plotseling op hoe oud en verschrompeld zij was.

Was dit wat overbleef van een mensch?

Hij knikte. „Goedenmorgen! hoe gaat het?”

„O bestig,” mompelde het vrouwtje, terwijl ze haar muts rechtzette.

„En de kleinkinderen?” vroeg de oude heer.

„Ook bestig!” zei 't vrouwtje. „Jawel meheer, dat geet goed.”

„Nu, adieu, adieu!” en de oude heer zwaaide met zijn stok.

En 't vrouwtje, klein, ineengedoken, liep verder op haar oude, stijve beentjes.

Bij een kapperswinkel bleef de oude heer even stilstaan en keek naar de snuisterijen. Maar tersluiks keek hij even in den spiegel en zag zijn evenbeeld.

Neen, zoo verschrompeld was hij nog niet. Maar de jeugd was toch allang voorbij. Zijn haar was nu al bijna heelemaal wit. En zijn gezicht was wel oud, wel oud....

„Let heeft zich verloofd!” dacht hij. Hoe kon 't waar zijn!

En hij voelde zich nu wat moe. Hij ging maar weer naar huis. Als je oud bent, kun je niet zoo heel ver meer loopen.

Nu gingen er vele dagen voorbij. En al die dagen zag hij Let uitgaan en thuiskomen. Al die dagen zag hij, dat alleen Henk voor haar bestond.

Soms bracht ze een kleinigheid voor haar vader mee. Maar hij wist wel naar wien elken dag haar gedachten uitgingen. Dat maakte hem soms bitter.

Werd zóó een mensch alleen gelaten, als hij oud was?

's Avonds ook zat hij alleen in zijn kamer een sigaar te rooken. Let was uit met Henk.

Maar het oude heertje wist, stil voor zich, dat hij Henk nooit had gemogen.

En soms, als hij in zijn kamer zat, voelde hij een vreemde onrust. Hij wilde toch niet, dat Let's stralend geluk zou breken.

Toen, op een middag was Let thuis met de thee.

Verbaasd zag hij haar aan. Hij wilde vragen, waarom ze niet naar Henk was.... die was toch thuis.

Maar hij zweeg. Let zag er bleek en moe uit. Ze lette niet op hem. Ze schonk thee, maar ze dacht aan heel iets anders.

De oude heer nam zijn krant, en spreidde die wijd voor zich uit. „Als die kerel, die jonge kerel....”, dacht hij achter zijn krant, „als die iets had gedaan.... als hij Let verdriet had gedaan.... nou, dan zou hij toch eens zien!”

En de krant ritselde tusschen zijn vingers.

Drie dagen bleef Let thuis. Er was een spanning in de kamer.

Toch durfde het oude heertje niet vragen.

Maar eindelijk toen ze aan tafel zaten, zei Let rustig, zonder zich te bewegen: „Je moet maar niet schrikken, vader. Neen heusch, schrik maar niet. Ik ben niet meer verloofd.”

Het oude heertje knipte met de oogen. Hij keek zijn dochter aan.

Ze zat zoo stil, zoo vreemd.

„En kind,” begon hij — en nu beheerschte hij zich, nu trilde zijn stem zelfs niet — „en kind, blijf je dus wat meer thuis nu?”

„Je moet niet denken,” zei ze zacht, „dat Henk iets heeft gedaan of zoo. 't Ging alleen maar niet, dat is alles. Ik ben ook vaak onredelijk.

Maar door hem leek ik wel nog onredelijker te worden. Maar hij is toch goed. Alleen kunnen we niet trouwen."

„'t Ging niet!" suisde 't in zijn ooren. „'t Ging niet! Neen, natuurlijk ging het niet!" En weer voelde hij zijn nooit uitgesproken antipathie.

Trouwen was zoo iets ernstigs. Hij wist het.

Hijzelf was immers ook getrouwd geweest. Nu was zijn vrouw dood. Er was in zijn huwelijksleven veel moois geweest. Maar er had toch ook telkens wat aan ontbroken.

Nu was zijn vrouw dood. En hij was oud.

Wel vreemd was het leven.

En nu dit met Let. Hoe zou ze 't dragen.

Hij sloeg haar gade gedurende de volgende weken. Ze was nu veel thuis. 's Avonds schonk ze thee voor hem. Soms speelde ze wat piano.

Dan luisterde hij achterover geleund in zijn stoel, terwijl hij rookwolkjes voor zich uitblies.

Let speelde goed. Dat had ze van haar moeder.

Toch was hij den laatsten tijd, niet blij meer, dat ze thuis bleef en hij niet meer alleen was.

Hij genoot niet meer van haar zijn in de kamer zooals vroeger.

Vroeger vond hij het prettig haar stap te hooren en haar stem. Nu was er iets tusschen hen, dat hen belette vrijuit te spreken en te lachen.

Hij wist dat het Henk was. En dat ze soms Henk nog wel bij toeval ontmoette.

Hij wist ook, dat er in haar leven iets ontbrak. Maar hij wilde er liever niet over denken.

Ze was nu weer van hem. Nu was hij niet meer alleen. En als hij nog ouder werd, zou Let bij hem zijn, en zou hij telkens weerzien eigen jeugd, eigen leven.

Ze was weer bij hem. Ze hoorden weer bij elkaar. Hij moest oppassen, dat niet te verliezen.

Maar Let was niet vroolijk meer. Ze wist niet wat ze moest uitvoeren met haar dagen.

Toen, op een avond, zei ze: „Zeg vader, ik houd dit leven niet langer uit. Ik moet werk hebben. 't Is alles leeg. Ik ga weg."

Het oude heertje legde zijn krant neer. „Weg?" zei hij.

En hij dacht: „Och kind, ik heb je net terug!"

„Ja," zei Let, „ik ga weg. Je mag me niet tegenhouden vader. Je mag 't niet! 't Is mijn leven. En ik heb recht op mijn eigen leven. Ik . . . ik hoef niet altijd bij je te blijven. Ik kan 't niet. Ik moet werken . . . ik moet weg! Ik ben jong! Ik heb recht op mijn eigen leven!"

Ze zweeg.

Ze keken elkaar niet aan. Ze wisten, dat het onvermijdelijke gekomen was.

De krant viel ritselend op den grond.

Toen zei de vader, en hij had moeite te spreken: „Ja, als je weg wilt, zal ik je niet tegenhouden. Dan laat ik je natuurlijk volkomen vrij.”

Dien avond spraken ze er niet meer over.

Maar als een felle pijn hoorde hij telkens opnieuw de woorden: „Ik hoef niet altijd bij je te blijven! Ik kan 't niet!”

En toen hij in bed lag, zijn oude hoofd op het kussen, toen — net als een kind — huilde hij.

Hij was ook al een oud heertje, en dan is 't hard alleen gelaten te worden.

Hij wist, dat Let nu naar een betrekking zocht. Hij vroeg niets, als ze op reis ging. Hij wilde liefst zoo weinig mogelijk denken. Hij maakte zijn gewone wandelingen. Maar hij zwaaide niet meer met zijn stok.

Op een dag kwam Let thuis met een blos op haar wangen en met veerkrachtigen tred.

Ze legde haar handschoenen op tafel.

„Nu heb ik een betrekking, vader!” zei ze, „en ik ben er zoo blij om! 't Was wel een heel werk er een te vinden. De tijden zijn moeilijk tegenwoordig!”

Hij knikte. „Zoo! zoo! En dus heb je een betrekking? Waar?”

En ze vertelde. En ze was levendig, als hij haar in lang niet had gezien.

Hij begreep. Ja ze moest werk hebben. Dan zou ze zichzelf weervinden. Dan zou ze weer vroolijk worden. Ze moest het leven en de wereld zien. Ze moest er uit!

En ze ging er uit. Haar koffers werden vooruit gezonden. Het oude heertje was uit wandelen, toen ze werden opgehaald. Dat zag hij liever niet.

Maar hij voelde iets heel zwaars in zijn hart. Hij wist nu en begreep het: Let ging weg.

Den dag van haar vertrek, toen hij zich had geschoren, bekeek hij zijn oud gezicht.

En zoo gaat de tijd maar voort, dacht hij, en laat ons allen alleen.

Hij moest heel dapper zijn vandaag. En hij trok zijn blauwe pak aan. En hij borstelde zijn al bijna witte haar.

Toen ging hij naar beneden, waar Let met bleek en strak gezichtje hem wachtte met het ontbijt.

Dienzelfden morgen ging ze weg.

Rechtop liep hij naast haar en bracht haar naar den trein.

Af en toe keek ze eens naar hem. Hij zag er moe uit. Toch zielig dat hij alleen bleef. Ze stak haar arm door den zijne.

„Je moet niet denken, dat je zoo heel lang alleen blijft, vader,” zei ze vriendelijk. „Ik krijg ook vacantie, en dan kom ik weer bij je. En als ik een jaar weg ben geweest, heelemaal er uit, dan zal ik 't vast wel weer gezellig vinden, bij jou thuis te komen!”

Het oude heertje keek op zijn horloge. „Je bent altijd welkom thuis,

Let, dat weet je wel. Maar je moet niet terugkomen om mij plezier te doen. Ik heb geen recht jouw jonge leven aan mijn oude te binden."

En in het station gekomen, nam hij een kaartje voor haar. En hij zette haar in een coupé.

„Dag kind!" zei hij, „schrijf je gauw eens?"

„Natuurlijk!" zei ze, en ze glimlachte. Juist zoo had soms haar moeder tegen hem geglimlacht.

Even stonden ze nog.

Toen ging de trein.

Let hing uit het raampje en wuifde.

En kleiner en kleiner werd het oude heertje. Tot ze hem ineens niet meer kon zien.

Toen ging Let zitten. Ze had wel kunnen huilen, omdat vader daar zoo oud en zoo alleen op het perron stond!

Het oude heertje nam zijn hoed af voor een dame.

„Goedenmorgen! goedenmorgen! hebt u Let naar den trein gebracht?"

„Niets geen goeden morgen!" dacht het oude heertje.

„Ja," zei hij, „de jeugd moet er eens tusschen uit, hè! goeden morgen mevrouw!"

En hij stapte weg alleen en een weinig inelkaar gedoken.

Nu kwamen de dagen van eenzaamheid. De dagen zonder Let. Nu ging hij leven voor niets.

Neen, niet voor niets! Want in de vakantie kwam Let terug, zei ze. En over een jaar.... over een jaar....

En een jaar is niet lang!

„Ik heb dien Henk nooit gemogen," dacht hij plotseling. En driftig zette hij zijn stok neer.

Maar over een jaar.... Dan kwam ze ze wel terug, zei ze.

Hij zag om zich heen.

Verwonderlijk zoo zoel als het was.

De winter was voorbij.

Bij een tuin bleef hij staan. Daar bloeide een crocus, de eerste, die hij zag dit jaar.

Vreemd dit leven. Nu ging de winter heen. Nu was de lente al op komst.

Hij sloeg den weg in, die naar zijn huis leidde.

Let was nu weg, wist hij als een beklemming.

Maar over een jaar.... over een jaar....

Er is meer beteekenis in winter en lente, dan wij kunnen begrijpen.

Hij stond voor zijn huis. En met trillende handen maakte hij de voordeur open.

Toen sloeg de deur dicht, achter het eenzame, oude heertje.